

ВЛАСТА НЕ ГИ ПРЕДАВА ДИЗГИНИТЕ ЗА ВОДЕЊЕ НА БОРБАТА ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА

По презентацијата на шокантните и поразителни резултати од истражувањата на "Јавното мислење за корупцијата во Република Македонија" се отворија низа прашања поврзани со овој проблем, кој не само што ја труе нашава земја, туку и го погребува регионот, бидејќи "Западниот Балкан" се дистанцира и се оддалечува од евроинтеграционите процеси.

Имено, резултатите покажаа дека македонската царина, судството, нејзините министри и нивните заменици, потоа здравството итн. ја кочат државата и ја враќаат назад кон бурето без дно. Зошто? За тоа постојат многу причини, а некои се поврзани со некоординираноста меѓу институциите на прогонот, МВР, обвинителството, судството и итн. кои се под директна или индиректна контрола на власта и на нејзините инструменти за притисок. Ова се прашањата кои се неодговорени, бидејќи не постои политичка волја за

■ Пишува:
Кокан СТОЈЧЕВ

создавање услови за нормално функционирање на антикорупцискиот блок. Дали со вакви проблеми се соочуваат и другите земји на Балканот?

АКТИВНОСТИТЕ ВО РЕГИОНОТ

Членот на Државната комисија за спречување на корупцијата, Вања Михајлова, координатор за Македонија и за актуелниот проект кој крена голем прав, ни ги откри целите и задачите на проектот, но и нè запозна со состојбите со корупцијата во регионот.

"Проектот почна да се реализира во февруари 2004 година, а ќе заврши на 10 јули. За негово профункционира-

ВАЊА МИХАЈЛОВА, ЧЛЕН НА АНТИКОРУПЦИСКАТА КОМИСИЈА

КУНГ ФУ УДАР ПРЕД МИТАЦИИТЕ - ДРЖА

Шведската агенција за меѓународна соработка и развој (СИДА) го финансира проектот со 1,5 милион евра. Тоа се средства наменети за целиот регион: за Србија, Црна Гора, Хрватска, Босна и Херцеговина, Македонија и за Албанија. Парите одат преку Советот за Европа.

"Ние ги прашавме луѓето од Хонг Конг, како ги добивте резултатите од борбата против корупцијата: 'Осудивме неколку високи функционери и тогаш почна да работи ставот, но притоа и им го конфискувавме имотот', вели Вања Михајлова, член на Државната комисија за спречување на корупцијата, која размислува дека можеби оваа форма на работење на антикорупционерите не треба да се смени, туку да се зајакне, финансиски или човечки, но истовремено мора да работи комуникацијата и соработката со другите органи на прогонот, која сега не функционира поради непостоење политичка волја кај сите досегашни владејачки гарнитуре.

ње постоеја повеќе цели: прво, да се помогне на легислативен план; второ, спроведување на мерките против корупција; и трето, нивната практична примена. Меѓутоа, состојбите во сите овие земји од регионот се различни. Во некои земји има закони за спречување на корупцијата, а таков пример е Македонија, која има формирано Антикорупциска комисија, ние исто така, ја донесовме и Програмата за превенција и репресија на корупцијата, додека другите земји се на пониско ниво на активности - немаат комисији или програми", вели Михајлова.

Таа посочува дека активностите на Босна и Херцеговина и на Косово се насочени кон усвојување нацио-

нални програми и формирање комисији. Во Србија приказната е сосема друга, таму постои тело формирано врз основа на одлука, но не е донесен закон. Затоа, проектот бил сконцентриран на донесување прописи против корупцијата, стратегии и формирање антикорупциски тела.

"ПАКО проектот прво почна со работа во Албанија. Тој им помогна да воспостават систем но, за жал, Комисијата за борба против корупцијата е укината, бидејќи со промена на власта во сите земји од регионот се менуваат стратегиите и секаде се почнува од ново. Советот на Европа беше присутен таму, затоа што сметаше дека регионалниот директор Албанец ќе настојува да ги убеди властите од оваа земја за соработка, но наместо кабинетот

на премиерот да координира со работите на Комисијата, таа ја укина.

Хрватска има УСКОК. Тоа е Антикорупциска агенција, но со други надлежности. Таа има и обвинителска функција. Меѓутоа, според Конвенцијата на ООН против корупцијата, или според МЕРИТА - Конвенцијата од Мексико, секоја земја треба да формира посебна комисија за превенција на корупцијата. Значи, сега Хрватска треба да формира посебно тело. За разлика од нив, Србија која е многу поназад и има формирано тело - совет, кој е основан врз база на одлука, доцни со донесувањето закон и стратегија", вели Михајлова.

Според неа, главен проблем за функционирањето на антикорупционерите е тоа што сметале дека на волонтерски начин ќе се зајакне

антикорупциската коалиција.

"Словенечката комисија имаше слична надлежност како нашата, превенција, едукација, но постоеше само една година. За таа година Комисијата многу постигна. Меѓутоа, кај нив проблемот е тоа што директорот, кој истовремено е експерт во Советот на Европа и е претседавач на ГРЕКО, имаше лични судири со премиерот на Словенија, бидејќи претседателот на Комисијата беше избран од страна на претседателот на државата, а него не можеа да го сменат, па затоа го укинаа буџетот на Комисијата", посочува Михајлова, која вели дека Словенија секогаш била на тапет, без разлика дали станува збор за нивни претставници од обвинителството или други функционери.

"Со распуштањето на Ко-

истражни дејства, а ниту можеме да вршиме функција на обвинител, но многу битна е соработката со обвинителството и со МВР. Тоа кај нас не функционира. На пример, бевме во Италија каде пред година дена се формира Висок комесаријат за превенција на корупцијата. Тие имаат иста функција, значи едукација и превенција, но кога ги прашавме каква е врска со обвинителството, добивме одговор: 'Уште да им седнеме во канцеларија. Ние по десет пати се слушаме, даваме препораки'. Сакам повторно да потенцирам дека многу битна е соработката со сите органи на прогонот, но органите треба да бидат зајакнати и финансиски. На пример, до пред две-три години Латвија, која формираше служба со многу поголеми овластувања, располагаше со буџет од

ка. Органите не можат да функционираат без соодветна финансиска помош", оценува Михајлова.

ХОНГ КОНГ КАКО УРНЕК

Според неа, нашата Комисија ја очекува професионализацијата, но недостасува зајакнување со луѓе и зголемување на буџетот. Сите досегашни активности, компјутерската опрема, неколкуте конференции, студиските патувања, измените на Кривичниот законик, соработката со Одделението за борба против организираниот криминал при обвинителството на РМ, изработката на анексот на државната програма, печатењето, се финансирани од средства од ПАКО проектот.

"Ние ги прашавме луѓето од Хонг Конг како ги добиле резултатите: 'Осудивме неколку високи функционери и тогаш почна да работи стравот, но притоа и им го конфискувавме имотот'", вели Михајлова, која размислува дека можеби оваа форма на работење на Комисијата не треба да се смени, туку да се зајакне, финансиски и човечки, но мора да проработи комуникацијата и соработката со другите органи на прогонот.

"Не може во суд да почнат судски процеси против лица обвинети против корупција, а тие да не завршуваат. Сè додека нема ефекти и санкционирање на делото, она што во законот се подведува под поимот конфискација, ќе нема успешна борба против корупцијата. Превенција е една работа, укажување или давање мислење. Знате ли како работи италијанската 'антимафија'? Доколку се сомневаат дека еден совет од локалната самоуправа има корупција, таа има право советот да го распушти и да закаже нови избори. На ова, моето прашање беше - што ако наводите се погрешни. Добив одговор дека тоа е помала грешка од онаа доколку се остане на сомневање и корупцијата се развие", објаснува Вања Михајлова.

"ХАРАКИРИТО" НА ВНИ ФУНКЦИОНЕРИ

борбата против корупцијата.

"Сега Хрватска треба да донесе нова стратегија, бидејќи сметаат дека старата е недоволна, а истовремено ќе формираат посебна комисија затоа што УСКОК има други функции и надлежности. Прашањето дали овие тела треба да имаат поголеми овластувања или не, е позитивно, бидејќи практиката покажа дека е потребно да имаат поголеми ингеренции. Во Црна Гора треба да се формира комисијата, а за Босна рековме дека е на почеток. Но, кај нив веќе два пати се промени проект директорот. Причината е тоа што Европа смета дека овие функции треба да бидат волонтерски", објаснува македонскиот антикорупционер.

Ниту Словенија, која е членка на ЕУ, не е имуна на политичкиот притисок врз

мисијата, Словенија како членка на ЕУ, направи регрес, иако светските тенденции одат кон тоа да се направи мрежа на антикорупциски центри, агенции или комисији. Европа, покрај ОЛАФ - Антикорупциската агенција на Европската комисија, која се бори против финансиските измами, формира мрежа на сите комисији, заради размена на информации и давање меѓусебна помош или учење од успехот или неуспехот на тела кои постојат во земјите. Значи, меѓусебната соработка на комисиите е многу битно прашање. Меѓутоа, за да почнете да се борите против корупцијата морате да имате стратегија, комплетна легислатива и она најбитното, соработка меѓу органите во државата. На тој план, нашата комисија има функција на превенција, не правиме

4 милиони евра. Да не го спомнувам Хонг Конг, кој во светот се смета за пример или за урнек за најдобра служба за превенција против корупцијата. Таа служба има буџет од 120 милиони долари и неколку илјади вработени. Борбата против корупцијата Хонг Конг ја почнал пред 30 години. Сакам да кажам дека резултатите не можат да се видат за три-четири години, а оваа земја била една од најкорумпираните. Прво почнало со санкции, со превенции и едукација на младите, при што со нив се разговара за тоа што е корупција, како да се работи, кампања итн.

Но, при тоа се воспоставила соработка меѓу институциите и биле создадени услови за политичка волја, за стратегија, за закони и стабилна финансиска поддрш-